

Шульгина Л.М.

РЕЦЕНЗИЯ НА ОПУБЛИКОВАНУ МОНОГРАФИЮ КУНИЦИНА С.В.

«Механізм управління розвитком підприємств туристично-рекреаційної сфери»

Розвиток туристично-рекреаційної сфери (ТРС) в Україні за сучасних умов повинен стати важливим джерелом інтенсифікації економічного зростання держави та підвищення добробуту та якості життя населення. Проте функціонування ТРС являє собою складний процес, в ході якого обов'язково повинна бути досягнута збалансованість взаємного впливу широкого кола факторів (екологічних, соціокультурних, економічних, виробничо-технологічних та ін.), що надзвичайно ускладнює прийняття управлінських рішень відносно вибору та реалізації оптимальних альтернатив її розвитку. Тому розвиток ТРС, як найпоширенішої діяльності з надання послуг та одного з пріоритетних напрямів розбудови національної економіки, отримує зростаючу увагу дослідників.

Одним із з таких дослідників став С.В. Куніцин завдяки такому неординарному явищу як вихід у світ монографії «Механізм управління розвитком підприємств туристично-рекреаційної сфери», яка є фундаментальною працею, що розглядає існуючі проблеми розвитку підприємств КРС крізь призму системного підходу і направленої на підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання такої важливої сфери економіки, якою є ТРС.

Враховуючи вагоме місце ТРС в процесах розбудови національної економіки, можна наголосити на необхідності формування та використання механізму управління її розвитком. Створення такого механізму має передбачити наявність двох особливих моментів. По-перше, взаємодію з безпосереднім споживачем туристичного продукту здійснюють первинні ланки ТРС – підприємства. Отже, саме вони повинні виступати об'єктом спрямування керівних впливів для згаданого механізму. По-друге, комплексність складу туристичного продукту робить неможливим його надання відокремленим економічним суб'єктом і спричиняє активізацію коопераційно-інтеграційних процесів, поширення яких має корелювати зі зменшенням навантаження на екосистемну компоненту дестинацію та додержанням вимог стійкості природокористування.

Заслугує на увагу розробка автором роботи теоретико-методологічного базису управління розвитком ТРС, який ґрунтується на удосконаленому розумінні таких концептів як туризм, рекреація, потенціал, дестинація, природокористування, розвиток ТРС, кластер, механізм тощо. Перевагою такого базису є спрямування керівних впливів на елементи представленого у вигляді фрактальної структури туристично-рекреаційного кластеру (ТРК). Отримане ієрархічно-динамічне представлення кластеру визначає специфічні риси пропонованого механізму управління розвитком та дозволяє забезпечити проєкціювання його елементів на підлеглі рівні представлення кластеру.

У роботі доведено, що специфіка функціонування підприємств ТРС та особливості їх кластеризації на сучасному етапі, накладають деякі обмеження на використання методів управління розвитком. У рамках кластерної структури запропоновано використовувати такі сучасні методи як бенчмаркінг, стратегічне планування, розробка місії і бачення, управління відносинами із споживачами, аутсорсинг, збалансована система показників, ключові компетенції, програми змін та сегментація споживачів. Обґрунтовано специфіку та особливості використання методів за основними цілями розвитку (якість, витрати, вартість, час, інформація, процес), його напрямками (інтеграція підприємств, розвиток місії і стратегії) та формами змін (внутрішній розвиток і кластеризація).

Тривалість існування ТРК та динамічність параметрів взаємодії його учасників обумовило виділення стратегічної складової пропонованого управлінського механізму, де стратегія представлена як принципи й правила надання туристичного продукту з узгодженими принципами й правилами забезпечення інтеграційної взаємодії акторів. Інтеграційна стратегія передбачає створення підґрунтя для залучення окремих суб'єктів туристичної діяльності до інтегрованих мереж діяльності зі створення туристичного продукту. Життєдіяльність таких мереж підпорядковується параметрам туристичного продукту та консолідовано обраному профілю туристичної стратегії мережі. Оскільки кластер представляється через сукупність інституціональних угод, то профіль туристичної стратегії за своєю сутністю виступає як певний інститут, що обмежує ступені свободи підприємств у інтеграційній мережі. Інтеграційна стратегія реалізована у вигляді референтного переліку стратегічних рішень, технології ранжування акторів кластера та методичного підходу до формування організаційних форм їх взаємодії. Безумовною перевагою розробок є те, що в їх основу покладені сучасні ІКТ, які дозволили все представлене в роботі методичне забезпечення подати у вигляді сервісів, які надає ТРК розроблений управлінський механізм.

У книзі в достатній мірі використаний математичний апарат, адекватний даним проблемам, широко представлений ілюстративний матеріал, що дозволяє наочно відобразити аналізовані процеси і явища. Новизна значної кількості отриманих результатів говорить про глибину і багатоаспектність питань, розглянутих в монографії, які структурно логічно побудовані і викладені.

В той же час слід зазначити, що оскільки в ТРК поєднуються декілька незалежних підприємств, то на практиці може опинитися декілько керівних центрів, які повинні спільно ухвалювати рішення по реалізації проєкту загального використання окремих ресурсів. Саме наявність багатьох керівних центрів і робить управління ТРК складнішим порівняно з організацією із звичайною ієрархічною структурою, оскільки для швидкого вирішення проблемного питання потрібна згода всіх партнерів. Також в процесі формування

механізму управління варто звернути увагу на те, що інтереси та їх цілі найчастіше знаходяться у суперечності, внаслідок чого може виникнути нестабільність і втрата ефективності діяльності підприємств.

Проте все це не може заперечувати того, що монографія Куніцина С.В, що рецензується, за задумом і змісту є новаторською роботою. Отримані теоретичні, методологічні і практичні результати говорять про значний потенціал виконаних розробок, їх теоретичну актуальність, що дозволяють збагатити вітчизняну науку новими знаннями, а виробництво – добротним матеріалом для використання його на практиці в сучасних умовах вітчизняної економіки.